

VI JOBBAR FÖR ETT SPRÅK-
OCH LÄSCERTIFIKAT

 folkhälsan

Barns språkutveckling och hur du som pedagog stöttar den

Språkspåret

Språkutvecklingen

- Bygger på önskan om gemenskap och delaktighet
- Startar före födseln och pågår livet ut - med viktiga fönster och känslighetsperioder
- Vi lär oss det språk och konventioner vi tar del av
→ människorna barnet möter är avgörande
- Inte långsammare för flerspråkiga

Språk- och kommunikationsutvecklingen

Pragmatik

- Tidigt samspel, långt före orden
- Förspråkliga färdigheter
- Blickar, miner, gester, rörelser
- Utvecklas hela livet ut:
 - Att ta andras perspektiv, leva sig in i andras situation, mentalisering, anpassa sig till andras kommunikation

Semantik

- Ord för vår omvärld
- Barnets erfarenheter avgörande
- Barnriktat tal
- Avgränsningar, kategoriseringar, över- och undergrupper
- Kroppsspråket viktigt komplement
- Flerspråkiga samlar ord på flera språk

Fonologi...

- Förutsätter auditiv perception
- Från lätt till svårare
- Rimmande → enskilda ljud

....och grammatik

- Ord → kombinerade ord → meningar → berättelser
- Förutsätter ordförråd
- Vardagliga samtal, frågor, lyssna in
- Berättande
 - Bortom här och nu
 - Återberätta vs. berätta egen historia
- Dialogisk läsning

Metaspråklig förmåga

- Språklig medvetenhet
- Språkets struktur och användning
- Fonologisk medvetenhet viktig för läsutvecklingen

Litteracitet

- Ta till sig, producera, förstå och tolka texter av olika slag
- Småningom skrivning och läsning
- Ritskrivande och låtsasläsande!
- Att läsa och samtala kring böcker

Det mångfacetterade ordförrådet

VI JOBBAR FÖR ETT SPRÅK-
OCH LÄSCERTIFIKAT

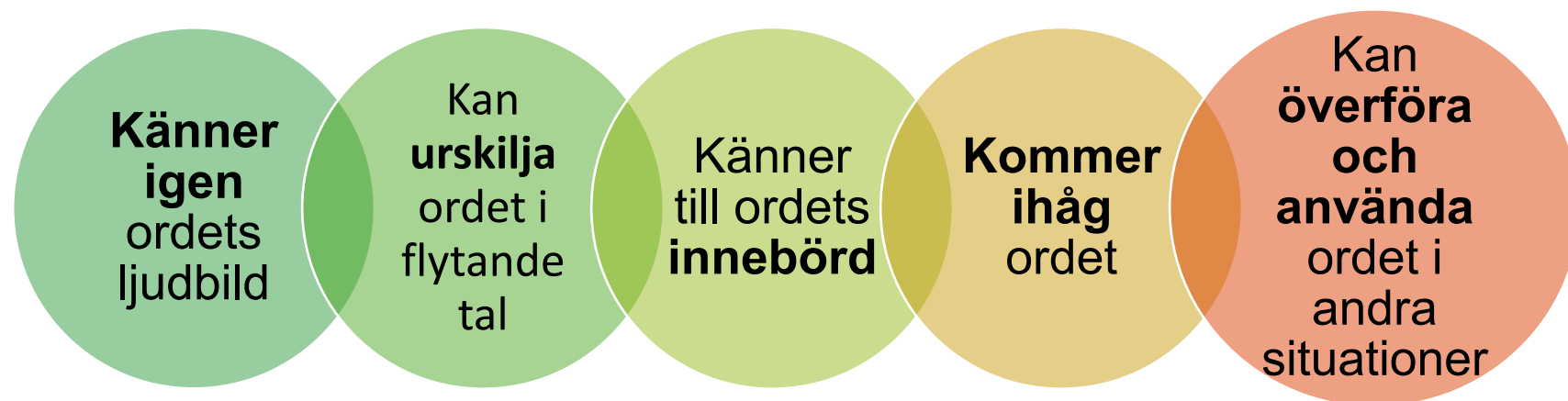
Samband mellan ordförråd och andra språk- utvecklings- områden

Ordinläringen utgör grunden för senare språkutveckling.

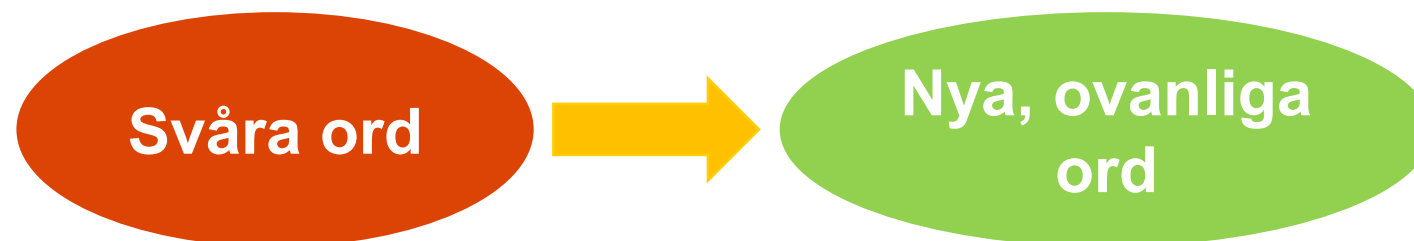
Ju flera ord barnet kan, desto lättare lär sig barnet nya.

- många ord → förstår orden i flytande tal
- barnet tar till sig ord och grammatik parallellt
 - 30-50 ord → kombinerar dem
 - "ordförrådsspurt" → böjningsmorfemen uppenbarar sig i språket
 - ordförrådet avgörande för att formulera egna meningar → kunna delta i samtal, uttrycka sina tankar, idéer, känslor, åsikter
- "Barns ordförrådsutveckling är en viktig grund för barnens senare språkliga och kognitiva utveckling, inklusive läs- och skrivfärdighet." (Cox, Eriksson)

När kan vi ett ord? (Gjems)

Att upprepa – att nyansera

Vilka ord använder vi?

(Frylmark)

1. Vardagsord, vanligt förekommande ord som används i vardagliga samtal både hemma och på daghemmet: **klocka, hus, gå, stol, hund, mat**
2. Mellanord – ord för att beskriva, förklara, argumentera (inte lika vanliga i samtal mellan barn som mellan vuxna)
 - a. Ämnesneutrala: **minsta, motsvara, besviken, oval**
 - b. Mer ämnesspecifika: **karta, diagram, förstöringsglas, håv**
3. Facktermer – för att bygga kunskap och förståelse inom olika ämnesområden: **fotosyntes, puppa, hållbarhet, planet, addition, förmultna**

Hur många ord behöver vi?

- Vuxna behärskar ca 50 000 ord – använder 3000 = ca 1/2 av vad barnet i förskoleålder behöver! (Edwards)
- Små barn tar till sig 12-15 ord per dag. (Eriksen Hagtvet)
- ca 50 000 ord som vuxen (17-18 år) betyder ca 3000 nya ord/år = ca 8 nya ord per dag (Karlsson)

”Forskare hävdar att barn har stor nytta av att höra sofistikerade ord och raffinerat språk.”

(Gjems; Dickinson & Porche)

- Vad innebär det att arbeta språkfrämjande?
- Vad är pedagogens roll?

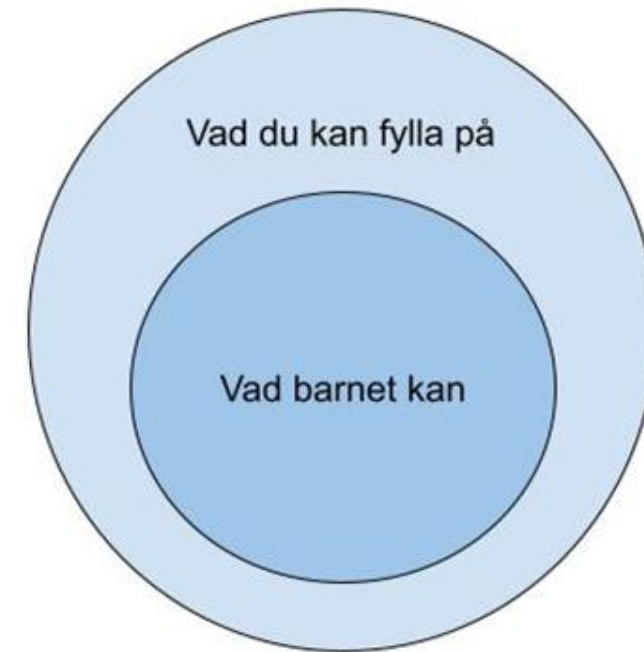

Språkmedvetenhet

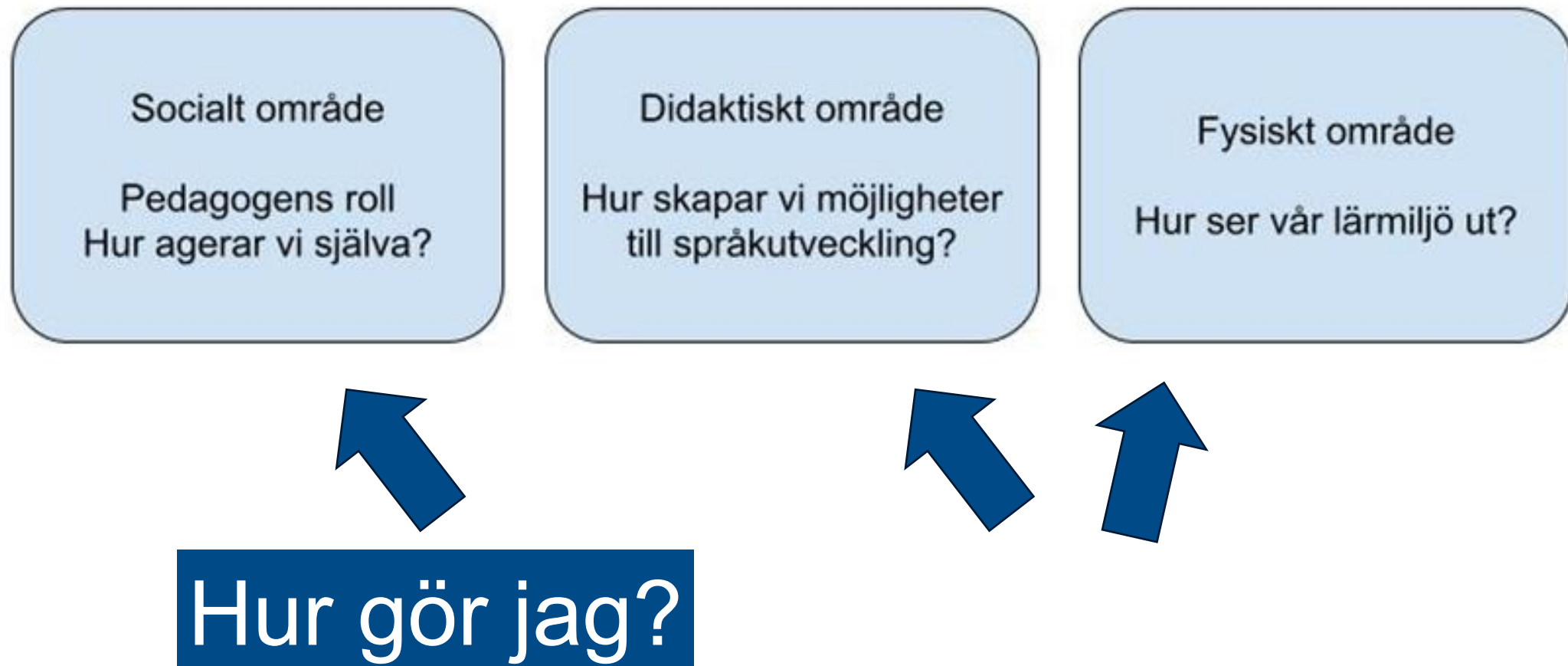
- Närvaro – en självklarhet?
- En god grund – för ett gott liv
- Samspel
 - Lyhördhet
 - Aktiv kommunikation
 - Reaktioner och anpassningsförmåga
 - Trygghet och förståelse

Pedagogens roll

Ett språkstödjande förhållningssätt

Julie Dockrell, University Collage (2015)

Pedagogens roll

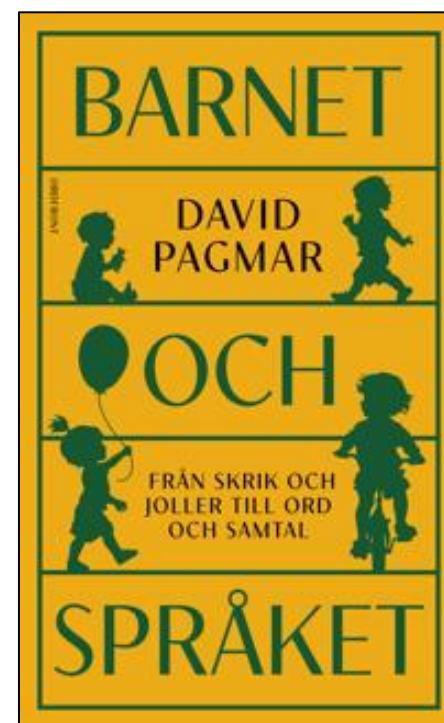
- Närvaro
- Bilder och konkreta föremål
- Gester, tecken
- Tydlighet, tempo
- Lyssna och uppmuntra till berättande
- Bekräfta, imitera, kommentera
- Upprepa och utvidga
- Konkretisera
- Vara steget före

Ett litet uppdrag

- Välj en händelse från idag, igår eller från den närmaste tiden
- Hela gruppen/mindre grupp eller med ett enskilt barn
- Fundera på hur du agerade med tanke på att arbeta språkfrämjande
 - Vad lyckades du med?
 - Vad kunde du ha gjort på ett annorlunda sätt?

Boktips

A background image showing two hands reaching towards each other, one from the top right and one from the bottom left, set against a solid blue background. The hands are slightly out of focus, emphasizing the gesture of reaching or support.

 folkhälsan